

n á r o d n í g a l e r i e

v P r a z e

Staroměstské náměstí 12
110 15 Praha 1

Č.j.: NG 2098/2007/SOČ

**Metodické centrum
pro tvorbu, správu a zprostředkování veřejnosti
sbírek muzejní povahy z oboru výtvarného umění**

- P R O J E K T -

Předkládá: Prof. Milan Knížák, Dr.A.

IDENTIFIKACE PROJEKTU

Název a adresa předkladatele: **Národní galerie v Praze**
Palác Kinských
Staroměstské náměstí 12
110 15 Praha 1

IČO: **00023281**

Evidenční číslo sbírky v CES: **NGA/002-04-30/115002**

Název projektu: **Metodické centrum pro tvorbu, správu a zprostředkování veřejnosti sbírek muzejní povahy z oboru výtvarného umění**

Realizátor projektu v Národní galerii v Praze: **Metodické centrum**

Kontaktní osoba: **RNDr. Jana Řepová**, ředitelka Sekce odborných činností

Cíl projektu: Cílem projektu je jednak přiblížit veřejnosti sbírky muzejní povahy z oboru výtvarného umění nacházející se nejen v Národní galerii v Praze, ale též v muzeích a galeriích, které o to projeví zájem, jednak poskytnout galeriím, muzeím a obdobným subjektům shromažďujícím výtvarná díla umělecké hodnoty odbornou pomoc při zacházení s uměleckými díly z oboru výtvarného umění a při jejich prezentování, a to jak na základě vlastních zkušeností tak zprostředkováváním zkušeností obdobných institucí z ČR i ze zahraničí.

I. Úvod

Národní galerie v Praze byla zřízena a její působnost založena zákonem č. 148/1949 Sb., o Národní galerii v Praze. Na základě zmocnění z uvedeného zákona vydalo Ministerstvo kultury současně platný statut sp. zn. 13 301/2003, který nabyl účinnosti dnem 1. listopadu 2003. V čl. I Statutu Národní galerie v Praze je uvedeno, že *„Národní galerie v Praze je státní ústav v postavení státní příspěvkové organizace pro odborné shromažďování, správu a zpřístupňování sbírek muzejní povahy a vědeckovýzkumnou činnost včetně činnosti kulturně výchovné a metodické, s celostátní působností.“*

Statut Národní galerie v Praze v čl. II v čl. II vymezuje předmět její hlavní i vedlejší činnosti, který zahrnuje nejen správu sbírkových předmětů, jejich zpřístupňování různými formami (zejména pořádáním výstav, ale i např. konferencí, vzdělávacích a kulturních programů), ale i jejich ochranu v nejširším významu (od bezpečnostního zajištění sbírkových předmětů po zajišťování jejich restaurování a preparování) až po vědecké zkoumání a odborné zpracovávání ve všech oblastech oboru výtvarného umění apod.

Národní galerie v Praze je zapsána Ministerstvem spravedlnosti ČR ve druhém oddílu seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost *„v oboru školství a kultura s rozsahem znaleckého oprávnění pro výtvarné umění volné (malba, plastika, grafika)“* (publikováno v Ústředním věstníku ČSR, ročník 1986, částka 5) a v oboru ekonomika s rozsahem *„znaleckého oprávnění pro oceňování děl malířských, sochařských, grafických a děl vytvořených jinými médii, pokud jsou v předmětu činnosti Národní galerie v Praze“* (rozhodnutí ze dne 7. 11. 2001 M – 1787/2001), dále má akreditaci č.j.: 37736/2005-25 (do 5. 1. 2012) od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k provádění vzdělávacích programů akreditovaných pro účely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů; akreditaci č. j.: 34699/2005-25-445 (do 4. 1. 2009) od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k provádění vzdělávacího programu: Digitální fotografie a její využití ve výtvarné výchově a vydávání osvědčení o jejich absolvování; akreditaci na seminář Tvůrčí využití ICT ve výuce výtvarné a hudební výchovy u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci DVPP pod číslem 15 843/2007-25-366.

Národní galerie v Praze (dále jen „NG“) NG sice nemá sice ve svém statutu přímo zakotveno metodické pracoviště, ale v čl. II vymežujícím předmět její činnosti se v odst. 16 uvádí, že *„je odborným metodickým pracovištěm pro muzea výtvarného umění v České republice“*. Tato věta byla do statutu NG doplněna po dohodě NG s Ministerstvem kultury, které v návaznosti na to zvýšilo NG limit pracovních míst o jedno pracovní místo. Tím bylo metodické pracoviště zřízeno jak formálně, tak de facto jako první metodické pracoviště v českém muzejnictví po roce 1989. Ostatní čtyři metodická centra, která dnes v českém muzejnictví existují, byla zřízena až v letech 2003-2005 na zcela jiných základech. Muzea, při nichž tato čtyři metodická centra působí, zpracovala a Ministerstvu kultury předložila několikaleté projekty činnosti těchto center a počínaje rokem 2006 předkládají dílčí, jednoleté projekty z těch střednědobých projektů vycházející, jimiž se ucházejí o granty z programu Kulturní aktivity. Protože NG pro své metodické pracoviště zatím nemá onen střednědobý projekt (její metodické pracoviště bylo zřízeno pouze na základě dohody), z něhož vycházejí projekty jednorocní, nemůže být příjemcem dotací z těchto grantů. Nedopatřením došlo tedy v minulosti k tomu, že NG nejen není uvedena mezi příjemci dotací, ale zejména k tomu, že metodické pracoviště NG zatím není tím metodickým centrem, jako ostatní čtyři. Toto nedopatření vzniklo tak, že se problematika metodiky v muzejnictví koncipovala ve dvou časových obdobích a v různých rovinách. Proto také v roce 2007 došlo k jednání zástupců NG (náměstek generálního ředitele NG Ing. M. Tajč a ředitelka Sekce odborných činností RNDr. Jana Řepová) s tehdejšími řediteli odborů ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií RNDr. J. Žalmanem s tím, že tato věc bude vyřešena, aby se NG se stala po institucionální stránce stejným centrem jako ostatní čtyři metodická centra, což by mimo jiné znamenalo, že by pro metodické centrum NG platily stejné podmínky, jaké platí pro ostatní čtyři metodická centra, a to včetně možnosti čerpání dotací z programu Kulturní aktivity. K tomu je však nutné poznamenat, že nejde jen o možnosti čerpání dotací z programu Kulturní aktivity, ale rovněž o zajištění personálního obsazení metodického centra NG. Jde o to, že Národní galerie v Praze svými odbornými pracovníky může poskytnout velmi kvalitní výstupy v prezentaci svých zkušeností, ovšem není při současném obsazení metodického centra pouze jedním pracovníkem schopna tyto rozsáhlé odborné výstupy zprostředkovávat veřejnosti, muzeím a galeriím v rozsahu, v jakém dále v tomto materiálu navrhuje rozsah činnosti metodického centra.

Ustavení metodického centra NG je plně v souladu s usnesením vlády č. 87 ze dne 22. ledna 2003, kterým vzala vláda na vědomí Koncepti účinnější péče o movité kulturní dědictví

v České republice na léta 2003 - 2008 (koncepte rozvoje muzejnictví) a uložila představitelům státní správy ve spolupráci se samosprávou tuto koncepci realizovat. V bodě II.3.7. uvedené koncepce je uveden úkol: „Zřídít metodicko-muzeologická centra při Národním muzeu, Národní galerii v Praze (pro oblast výtvarného umění) pro poradenskou, dokumentační, metodickou a školicí činnost, vytvářet podmínky pro jejich činnost.“; termín tohoto úkolu byl rok 2004 s tím, že finanční dopad bude realizován v rámci rozpočtu Ministerstva kultury.

II. Ke vztahu metodického centra NG k ostatním metodickým centrům

Metodickým pracovištěm:

- pro preventivní ochranu sbírkových předmětů a předmětů kulturní hodnoty před působením vnějších vlivů prostředí, eliminace následků jejich poškození vnějšími vlivy, ověřování, případně vývoj nových technologií konzervace a restaurování, výzkum a vývoj, výuka kurátorů sbírek a konzervátorů je Muzejní centrum konzervace (MCK) při **Technickém muzeu v Brně**,
- pro ověřování a rozvoj informačních technologií, zejména v oblasti evidence, ale i ochrany a prezentace sbírkových předmětů, zpracovávání nezbytných standardů, poradenské služby, výuku je Centrum pro rozvoj informačních technologií v muzejnictví (CITeM) při **Moravském zemském muzeu**,
- pro komunikaci muzeí s dětmi a mládeží (včetně zdravotně postižených) a zprostředkování sbírek této podstatné skupině muzejního publika, muzejní pedagogiku, vzdělávací funkce muzea, kreativitu, výchovu k navštěvování muzeí a spolupráci se školami je Metodické centrum muzejní pedagogiky při **Moravském zemském muzeu**,
- pro komunikaci muzeí s publikem, zprostředkování sbírek, aplikace nových technologií a metod prezentace sbírek, virtuální prezentaci sbírek, zpracovávání standardů, poradenské služby a výuku je Centrum pro prezentaci kulturního dědictví při **Národním muzeu**.

Kromě těchto metodických pracovišť, zřízených při muzeích, je metodickým pracovištěm zřízeným přímo na Ministerstvu kultury metodické pracoviště pro otázky evidence a inventarizace sbírek muzejní povahy, centrální evidence sbírek (CES) a vývozu sbírkových

předmětů do zahraničí **oddělení muzeí a galerií odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury.**

Z náplně činnosti výše uvedených metodických center vyplývá, že není pokryt - anebo je pokryt pouze částečně - obor výtvarného umění. Pokud jde o náplň metodického centra při Technickém muzeu v Brně, je zřejmé, že oblast jeho činnosti není vůbec orientována na obor výtvarného umění, a tudíž náplň činnosti metodického centra NG lze v podstatě pro obor výtvarného umění převzít, aniž by se tím jakkoli ubíralo z obsahu činnosti metodického centra při Technickém muzeu v Brně. Pokud jde o náplň činnosti metodického centra při Moravském zemském muzeu, ukazuje se jako užitečné nejen spolupracovat v dané oblasti předmětu činnosti tohoto centra s metodickým centrem NG, ale navíc předmět činnosti metodického centra NG rozšířit např. v oblasti ochrany a prezentace sbírkových předmětů, zpracování nezbytných standardů, komunikace s veřejností, ale též o např. o problematiku vývozu kulturních statků, zabezpečení sbírkových předmětů včetně jejich pojišťování. Obdobně lze doplnit náplň činnosti metodického centra při Národním muzeu v oboru výtvarného umění. Dokonce lze předpokládat, že by případně mohlo dojít v budoucnosti k bližší součinnosti metodického centra při Národním muzeu a metodického centra NG téměř v celé oblasti jejich působnosti; taková součinnost byla patrně také předpokládána v ve výše citované koncepci, kterou přijala vláda svým usnesením č. 87 ze dne 22. ledna 2003. Pokud jde o metodické centrum při Ministerstvu kultury, je NG v Praze připravena spolupracovat nejen v oblasti evidence a inventarizace sbírek muzejní povahy, centrální evidence sbírek, ale i v oblasti legislativy týkající se kulturního dědictví.

III. Návrh předmětu činnosti metodického centra NG

Cíl projektu bude garantovat metodické centrum NG, které bude spolu s dalšími specializovanými pracovišti NG poskytovat všestranný informační a metodický servis.

Předmět činnosti metodického centra NG:

- a) ochrana sbírek v ČR před nezákonnými aktivitami
 - zabezpečení sbírek proti krádežím a vloupáním
 - zamezení nezákonným vývozům kulturních statků z ČR

- návrhy směřující k zamezování (včetně legislativních) falzifikaci uměleckých děl
 - předávání zkušeností z činnosti NG jako znaleckého ústavu v oboru školství a kultury s rozsahem znaleckého oprávnění pro obor výtvarného umění
- b) ochrana sbírek před nepříznivými vlivy prostředí
- zkušenosti konzervátorů a preparátorů při ochraně sbírkových předmětů včetně doporučení jak a co restaurovat
 - zkušenosti chemicko-technologické laboratoře restaurátorského oddělení
- c) legislativa
- návrhy k právním předpisům upravujícím muzeologickou činnost se speciálním zaměřením na činnost v oboru výtvarného umění, a to včetně dalších zákonů k této činnosti se vážící jako je např. autorský zákon a zákon o veřejných zakázkách
 - návrhy právního postavení a financování muzeí a galerií
 - práce managementu
- d) pojišťování sbírkových předmětů, možnosti poskytování státních záruk, problémy se získáváním licencí na díla podléhající autorskému zákonu
- e) úroveň prostorových a technických podmínek pro uchovávání a správu sbírek (depozitáře, dílny a laboratoře, konzervátorských a preparátorských pracovišť, vybavení výpočetní technikou apod.
- f) oblast výstavnictví
- informace o připravovaných výstavách
 - zkušenosti se standardním vystavováním uměleckých děl včetně doporučení, jak mají být výstavy připraveny
 - zkušenosti se zapůjčováním sbírkových předmětů včetně problémů za jakých podmínek, jak a komu zapůjčovat sbírkové předměty v ČR i v zahraničí

g) koncepce sbírkotvorné činnosti, rozvoj akviziční činnosti, dokumentace sbírkových předmětů, vypořádávání se s nejvážnějšími následky restitucí sbírkových předmětů

h) Oblast vzdělávání a komunikace muzeí a galerií s veřejností

- vzdělávací programy a aktivity pro školy, zájmové skupiny a veřejnost vztahující se ke stálým expozicím a výstavám, které obsahují tyto činnosti: komentované prohlídky, přednášky, komentáře, kurzy, semináře pro veřejnost a pedagogy, dílny (jednodenní až týdenní, pro děti, studenty a dospělé), speciální akce typu Muzejní noc, e-learning kurzy, vzdělávací programy pro všechny stupně škol navázané na RVP, metodické listy, studijní materiály, pracovní listy, články, publikace, projekty, granty a spolupráce s umělci, odborníky, pedagogy a institucemi; zajišťováno lektorskými odděleními NG
- speciální vzdělávání zaměstnanců muzeí a galerií

i) Vědeckovýzkumná činnost

K plnění výše uvedeného předmětu činnosti předpokládá NG spolupráci nejen s ostatními metodickými centry, Asociací muzeí a galerií České republiky a Radou galerií České republiky, ale též s jednotlivými muzei a galeriemi, s vysokými školami a dalšími pracovišti v oboru výtvarného umění v ČR i v zahraničí; v případě aplikace právních předpisů upravujících některé činnosti pracovníků muzeí a galerií se předpokládá i širší spolupráce s odborníky z dalších institucí včetně vysokých škol v ČR i v zahraničí .

NG ve v návrhu výše uvedeného předmětu činnosti zaměřila na oblasti, ve kterých má značné zkušenosti a ve kterých může předat nejen veřejnosti, ale též ostatním institucím obdobného zaměření, mnoho cenných zkušeností.

Činnost metodického centra NG s výše uvedenou činností chce NG prezentovat všem uživatelům, kteří o to projeví zájem, především prostřednictvím:

- a) speciálních webových stránek, na který by byl odkaz na webových stránkách NG,
- b) vydáváním publikací,
- c) pořádáním konferencí, seminářů,

- d) pořádáním vzdělávacích kursů a akcí uvedených výše v charakteristice oblasti vzdělávání a komunikace muzeí a galerií s veřejností, dále např. tvorbou edukačních, doprovodných výstav, prezentací/instalací, ateliérů, aktivních koutků, studoven, laboratoří, které doprovázejí významnou výstavu či expozici, hmatové expozice a výstavy
- e) prostřednictvím tisku.

IV. Personální a finanční zabezpečení činnosti metodického centra NG

Současnou dobu lze označit jako přípravnou fázi zřízení metodického centra NG, protože část úkolů uvedených jako činnost metodického centra i NG zajišťuje pouze jedna pracovnice, která na základě dřívější představy o činnosti metodického centra byla a je zatím vytížena působením v různých celostátních komisích a orgánech; součinnost mezi jednotlivými útvary poskytujícími významnou informační a metodickou činnost a prezentace této činnosti NG tím je ovšem poznamenána.

K zabezpečení plnohodnotné činnosti metodického centra NG nestačí pouze 1 pracovník. Proto se navrhuje, aby současně se schválením vzniku metodického centra NG byl NG navýšen počet pracovníků o 3 pracovní místa s platovou třídou 11 až 12. Toto navýšení pracovních míst pro metodické centrum by bylo v souladu s personálním zabezpečením ostatních výše uvedených metodických center.

Prof. Milan Knížák, Dr.A.
generální ředitel